

УДК 343.13+343.9
DOI <https://doi.org/10.32837/chern.v0i1.59>

О. В. Пчеліна
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства
факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ
orcid.org/0000-0003-0224-1767

ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧОГО ТА ІНСПЕКТОРІВ-КРИМІНАЛІСТІВ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

У статті наголошено, що належно організована взаємодія слідчого та інспекторів-криміналістів під час досудового розслідування кримінальних правопорушень дозволяє оптимізувати діяльність її суб'єктів, тим самим забезпечуючи ефективність кримінального провадження загалом. Зазначено, що взаємодія зумовлюється потребою раціоналізації кримінального провадження, у зв'язку з чим вона є одним із способів організації розслідування кримінальних правопорушень задля забезпечення його ефективності. Проаналізовано наявні в науковій літературі підходи до трактування поняття «взаємодія». Розглянуто основні ознаки, притаманні взаємодії під час розслідування кримінальних правопорушень і котрі повною мірою відображають криміналістичний аспект такої діяльності. З'ясовано, що під час визначення сутності та змісту взаємодії слідчого та інспекторів-криміналістів під час розслідування кримінальних правопорушень варто брати за основу трактування взаємодії у вузькому розумінні. Це дозволить виокремити специфіку такої взаємодії, зокрема, зумовлену її суб'єктивним складом і окремими завданнями. Зазначено, що зміст і завдання взаємодії слідчого та інспекторів-криміналістів у кримінальному провадженні зумовлюються загальними засадами та завданнями взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, а також функціями, які виконують суб'єкти такої взаємодії. Запропоновано під взаємодією слідчого та інспекторів-криміналістів під час досудового розслідування кримінальних правопорушень розуміти спільну узгоджену діяльність указаних суб'єктів із застосування технічних або інших засобів під час виявлення, фіксації, вилучення, пакування та попереднього дослідження слідчої інформації, а також техніко-криміналістичного забезпечення фіксації ходу та результатів слідчих (розшукових) дій з метою забезпечення ефективності кримінального провадження.

Ключові слова: взаємодія, слідчий, інспектор-криміналіст, досудове розслідування, кримінальне провадження.

Pchelina O. V. INTERACTION BETWEEN INVESTIGATORS AND FORENSIC INSPECTORS DURING THE PRE-TRIAL INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES

It has been emphasized that properly organized interaction between the investigator and forensic inspectors during the pre-trial investigation of criminal offenses allows to optimize the activities of its subjects, thereby ensuring the effectiveness of criminal proceedings in general. It has been noted that the interaction is due to the need to streamline criminal proceedings, and therefore it is one of the ways to organize the investigation of criminal offenses to ensure its effectiveness. The approaches to the interpretation of the concept of "interaction" available in the scientific literature have been analyzed. The main features inherent in the interaction during the investigation of criminal offenses and which fully reflect the forensic aspect of such activities have been considered. It has been found that in determining the nature and content of the interaction between the investigator and forensic inspectors in the investigation of criminal offenses should be taken as a basis for the interpretation of the interaction in the narrow sense. This will highlight the specifics of such interaction, in particular due to its subject composition and individual tasks. It has been noted that the content and tasks of interaction between the investigator and forensic inspectors in criminal proceedings are determined by the general principles and tasks of interaction of pre-trial investigation bodies with other bodies and subdivisions of the National Police of Ukraine in crime prevention, detection and investigation. It has been suggested to understand the interaction of the investigator and forensic inspectors during the pre-trial investigation of criminal offenses as the joint concerted activities of these entities in the use of technical or other means in detecting, recording, retrieving, packaging and preliminary investigation of trace information, as well as forensic fixation the course and results of investigative (search) actions in order to ensure the effectiveness of criminal proceedings.

Key words: interaction, investigator, forensic inspector, pre-trial investigation, criminal proceedings.

Постановка проблеми. Під час здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчий зобов'язаний всебічно, повно й об'єктивно дослідити всі обставини, що підлягають з'ясуванню та доказуванню в кримінальному провадженні. Проте в окремих випадках обсягу знань і навиків, наявних у слідчого, недостатньо для виконання своїх повноважень. У таких ситуаціях слідчий звертається за допо-

могою до обізнаних осіб. Зокрема, з метою техніко-криміналістичного забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій слідчий залучає до їх проведення спеціалістів – інспекторів-криміналістів. У контексті зазначеного вважаємо актуальним питання про організацію взаємодії слідчого з інспекторами-криміналістами під час досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття, принципи, види та форми взаємодії під час розслідування злочинів досліджували в своїх працях такі учені, як Т.В. Авер'янова, О.О. Алексеев, Р.С. Белкін, П.Д. Біленчук, Г.Ю. Бондар, М.І. Бортун, В.К. Весельський, А.Ф. Волобуєв, В.В. Ковальов, О.Ф. Кобзар, Ю.Г. Корухов, В.О. Малярова, Г.С. Семаков, Р.Л. Степанюк, В.В. Пясковський, Г.П. Цимбал, В.В. Юсупов та інші. Попри значний внесок названих науковців у вирішення проблематики взаємодії в рамках кримінального провадження, велика кількість досі залишається не вирішеною. Зокрема, не визначено основні напрями й особливості організації взаємодії слідчого з інспекторами-криміналістами під час здійснення кримінального провадження. Тому метою цієї статті є визначення сутності та змісту взаємодії слідчого та інспекторів-криміналістів під час досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. Взаємодія є одним із важливих і невіддільних елементів організації досудового розслідування будь-якого кримінального правопорушення, що вказує на її особливе значення в діяльності зі здійснення кримінального провадження. Не дарма В.О. Малярова відзначає, що взаємодія фактично є формою взаємозв'язку та взаємної підтримки, в чому й проявляється її значення. Останнє полягає у тому, що правоохоронні органи загалом, конкретні їх структурні служби та структурні підрозділи або працівники у взаємодії один з одним досягають значно кращих результатів у коротші строки із найменшими витратами сил [1, с. 264]. Тобто взаємодія в рамках кримінального провадження дозволяє оптимізувати діяльність її суб'єктів, тим самим забезпечуючи ефективність досудового розслідування та судового розгляду загалом. Це один із методів протидії злочинності, котрий полягає в узгодженості та поєднанні в порядку та на основі закону зусиль декількох осіб, підрозділів, органів тощо заради забезпечення оптимізації досудового розслідування кримінальних правопорушень. Причому потрібно враховувати, що взаємодія зумовлюється потребою раціоналізації кримінального провадження [2, с. 172; 3, с. 384–385].

Для того, щоб з'ясувати сутність і зміст взаємодії слідчого та інспекторів-криміналістів під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, спочатку слід проаналізувати наявні в науковій літературі підходи до трактування поняття «взаємодія». Зокрема, О.Ф. Кобзар зазначає, що взаємодія під час розслідування злочинів є спеціальною взаємодією, оскільки містить об'єднані однією метою спільні погоджені заходи, які мають значення для боротьби зі злочинністю, проведені декількома зацікавленими суб'єктами [4, с. 26]. Тобто, як указують Т.В. Авер'янова,

Р.С. Белкін, Ю.Г. Корухов і О.Р. Россинська, ця взаємодія є узгодженою за цілями й завданнями, силами, засобами, місцем і часом діяльність у процесі встановлення істини по кримінальній справі [5, с. 493]. На узгоджений (взаємозаінтересований) характер діяльності зі взаємодії, спрямованої на виявлення, розкриття та розслідування злочинів, вказує й Г.П. Цимбал [6, с. 39].

Г.Ю. Бондар, характеризуючи взаємодію слідчих правоохоронних відомств у кримінальному судочинстві України, акцентує увагу на такій рисі вказаної діяльності, як наявність спільного інтересу [7, с. 46–48]. Іншими словами, йдеться про те, що діяльність суб'єктів взаємодії об'єднана спільною (єдиною) метою. Причому проявляється така взаємодія у консолідації сил і засобів [8, с. 24], що вказує на її узгодженість і цілеспрямованість. С. Тищенко, досліджуючи дефініцію поняття взаємодії в кримінальному провадженні, виокремлює такі складники вказаної категорії: 1) це рух (дії) суб'єктів у межах однієї системи; 2) взаємний зв'язок суб'єктів, спрямований на реалізацію загальних завдань системи, в межах якої вони діють; 3) характер взаємодії суб'єктів між собою може бути різний, тобто як обопільний, так і викликаний власним інтересом [9, с. 105].

Окремої уваги заслуговує висновок, якого дійшов М.І. Бортун під час визначення поняття взаємодії в кримінальному провадженні, згідно з яким взаємодія не розглядається як ієрархічний інститут, де суб'єкти взаємодії залежать один від одного за обсягом повноважень, а навпаки, як діяльність рівних по статусу, які виконують одне завдання, але в рамках притаманних їм функцій [10, с. 53].

Більш розширений перелік ознак, притаманний взаємодії під час розслідування кримінальних правопорушень, який повною мірою відображає криміналістичний аспект такої діяльності, наводять автори посібника «Розслідування окремих видів злочинів». Зокрема, на їх думку, сутність взаємодії слідчого з оперативно-розшуковими підрозділами полягає в такому: це активна цілеспрямована діяльність слідчих і працівників оперативно-розшукових підрозділів; кожен суб'єкт цієї діяльності застосовує специфічні заходи у межах, встановлених законом повноважень; це узгоджені за місцем, часом і метою спільні дії двох чи більше суб'єктів, спрямовані на впровадження одержаних у результаті оперативно-розшукових заходів відомостей у кримінальне судочинство; у спільних планах слід передбачити комплекс оперативно-розшукових та інших заходів і слідчих дій у такому порядку, щоб їх проведення було несподіваним для осіб, дії яких перевіряються, їх співучасників і мало якнайбільший ефект у закріпленні процесуальним шляхом обставин, що підлягають доказуванню; у процесі проведення

конкретних слідчих дій та оперативно-розшукових заходів слід суворо дотримуватися вимог Конституції України, чинного законодавства, принципів кримінального провадження та оперативно-розшукової діяльності; дії зазначених суб'єктів мають бути спрямовані на забезпечення введення оперативно-розшукової інформації у кримінальне провадження за допомогою процесуальних засобів [11, с. 17–18]. Наведені риси дійсно відображають як принципи, так і основні форми та методи досліджуваного вченими виду взаємодії. Проте вважаємо невірним обмеження суб'єктів взаємодії під час розслідування кримінальних правопорушень винятково слідчими і працівниками оперативно-розшукових підрозділів. Відповідно, й ознаки взаємодії варто виокремлювати загальні для всіх видів взаємодії й окремі, притаманні окремим її різновидам і формам.

Аналіз наукової літератури дозволив дійти висновку, що більшість науковців визначають поняття взаємодії в кримінальному провадженні шляхом зазначення її основних ознак. Зокрема, В.О. Малярова пропонує під взаємодією розуміти форму інтеграції спільних зусиль різних суб'єктів, узгоджену за метою, завданням, місцем та часом застосування [1, с. 262, 265]. П.Д. Біленчук і Г.С. Семаков визначають взаємодію як спільну діяльність слідчого, оперативних і експертно-криміналістичних підрозділів з розробки та здійснення заходів, пов'язаних з комплексним використанням процесуальних, оперативно-розшукових і техніко-криміналістичних засобів, з метою успішного розкриття злочинів, встановлення винних і виявлення обставин, що сприяли вчиненню злочину, і вжиття заходів для їх усунення [12, с. 164].

Також розповсюдженим у криміналістиці є трактування взаємодії під час розслідування кримінальних правопорушень у декількох значеннях – зазвичай вузькому і широкому розумінні. Наприклад, колектив авторів монографії «Взаємодія при розслідуванні економічних злочинів» взаємодію трактують як: 1) сумісну діяльність спеціалізованих суб'єктів, для яких є характерним виконання одних і тих же завдань, але з використанням різних засобів і методів; 2) сумісну діяльність правоохоронних органів і неспеціалізованих суб'єктів [13, с. 20-21]. Р.Л. Степанюк своєю чергою виділяє три підходи до визначення та висвітлення сутності взаємодії: у широкому сенсі, взаємодія розглядається стосовно сумісної діяльності всіх органів і посадових осіб, що здійснюють кримінальне судочинство; у вузькому розумінні, взаємодія розглядається як форма організації розслідування, а одним з її суб'єктів завжди виступає слідчий; комбінований підхід полягає у намаганні різнобічного розуміння взаємодії [14, с. 191–194].

З наведеного помітно, що під час з'ясування сутності та змісту взаємодії слідчого та інспекторів-криміналістів під час розслідування кримінальних правопорушень варто брати за основу трактування взаємодії у вузькому розумінні. Це дозволить виокремити специфіку такої взаємодії, зокрема зумовлену її суб'єктним складом і окремими завданнями. Тому вважаємо за необхідне зосередити увагу на завданнях і формах взаємодії слідчого з інспекторами-криміналістами, а також процесуальному статусі та повноваженнях останніх.

Як зазначають С.І. Ольховенко та В.В. Юсупов, з метою забезпечення дотримання вимог Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) щодо проведення оглядів місць подій у структурі слідчих відділів (відділень) поліції, як зазначалося вище, передбачено створення секторів техніко-криміналістичного забезпечення слідчих (розшукових) дій. Для забезпечення техніко-криміналістичного супроводження досудового розслідування злочинів, зокрема під час виїзду слідчо-оперативної групи на місце злочину, введено посади поліцейських: начальника сектору (для відділу), старшого інспектора-криміналіста, інспектора-криміналіста, техника-криміналіста. Тобто інспектори-криміналісти залучаються як спеціалісти для надання безпосередньої технічної допомоги сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування. При цьому вони у своїй діяльності безпосередньо підпорядковані та підзвітні начальникові органу досудового розслідування і зобов'язані виконувати доручення начальника відповідного органу досудового розслідування, його заступників, слідчих у встановлені строки та у визначеному законодавством порядку [15, с. 19–20; 16; 17].

Відповідно, залучений інспектор-криміналіст наділяється процесуальним статусом спеціаліста, який визначається в ст. ст. 71–72 КПК України [18]. На те, що інспектор-криміналіст є обізнаною особою й залучається до кримінального провадження як спеціаліст, вказує й трактування терміну «інспектор-криміналіст (технік-криміналіст) у кримінальному провадженні», наведене в наказі Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України». Зокрема, у названому відомчому нормативно-правовому акті під ним пропонують розуміти особу, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і як спеціаліст бере участь у проведенні слідчих (розшукових) дій та надає практичну допомогу слідчим в організації їх проведення [17]. Тобто водночас вказується як на наявність в інспектора-криміналіста спеціальних знань,

так і на його процесуальний статус спеціаліста, що означає, що він є носієм спеціальних знань і навичок застосування технічних або інших засобів. Він залучається для надання безпосередньої технічної допомоги (фотографування, складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення експертизи тощо) сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду, а також для надання висновків з питань, що належать до сфери його знань, під час досудового розслідування кримінальних проступків [18].

З вищенаведеного помітно, що слідчий та інспектор-криміналіст є працівниками органу досудового розслідування Національної поліції України. Це означає, що, говорячи про їх взаємодію, йдеться про відомчу (внутрівідомчу) взаємодію, яка може реалізуватися як у процесуальній, так і непроцесуальній (організаційній) формах. Зміст і завдання такої взаємодії зумовлюються загальними засадами та завданнями взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, а також функціями, які виконують суб'єкти такої взаємодії.

Зокрема, основним завданням взаємодії слідчих підрозділів органів Національної поліції України з іншими органами та підрозділами Національної поліції України, в тому числі й інспекторами-криміналістами, є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб [19]. Якщо ж вести мову про окремі завдання такої взаємодії, то вони напряму залежать від повноважень інспекторів-криміналістів, серед яких основними є: надання під час досудового розслідування консультації слідчому з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок; з використанням спеціальних знань та навичок, науково-технічних засобів і спеціального обладнання проведення вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапису, складання планів і схем, виготовлення графічних зображень оглянутого місця чи окремих речей, забезпечення оформлення фото-, звуко- та відеоматеріалів після завершення слідчих (розшукових) дій; виявлення, фіксація, здійснення вилучення та пакування матеріальних об'єктів, які несуть на собі слідову інформацію вчиненого правопорушення; проведення експрес-аналізу за зовнішніми характеристиками вилучених об'єктів (без надання письмового висновку), звертання уваги слідчого на фактичні дані, що мають значення для розслідування обставин кримінального правопорушен-

ня; несення відповідальності за якісну фіксацію всієї слідчої інформації, повноту відображених даних у протоколі огляду та схемі (плані) до нього; надання пояснень слідчому та учасникам слідчих (розшукових) дій щодо застосування криміналістичної техніки, умов виявлення слідів та інших обставин, які потребують роз'яснення [17; 19].

Із наведених повноважень інспектора-криміналіста, а також його процесуального статусу спеціаліста в кримінальному провадженні можна дійти висновку, що він організовує техніко-криміналістичне забезпечення збирання слідчої інформації та фіксації слідчих (розшукових) дій. Відповідно, взаємодія слідчого та інспекторів-криміналістів під час досудового розслідування кримінальних правопорушень полягає в забезпеченні ефективності кримінального провадження шляхом використання спеціальних знань і технічних засобів під час виявлення, фіксації, вилучення й упакування слідів злочинів і кримінальних проступків, а також обрання методів і прийомів проведення та фіксації окремих слідчих (розшукових) дій, особливо оглядів місць подій. Саме в наведеному й полягають окремі завдання взаємодії слідчого й інспекторів-криміналістів. Що ж стосується змісту такої діяльності, то він базується на загальних засадах спільної діяльності її суб'єктів і залежить від її форми. Як відомо, процесуальна форма досліджуваного виду взаємодії закріплена в положеннях КПК України та полягає як у наданні безпосередньої технічної допомоги слідчому під час проведення окремої (слідчої) розшукової дії, так і в наданні висновків з питань, що належать до сфери його знань, під час досудового розслідування кримінальних проступків. Також надання інспектором-криміналістом, залученим в якості спеціаліста, консультацій під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок, згідно з ч. 1 ст. 71 КПК України [18] також є процесуальною формою його взаємодії зі слідчим. Якщо ж вести мову про непроцесуальні (організаційні) форми взаємодії слідчого та інспекторів-криміналістів, то вони полягають у проведенні експрес-аналізів вилучених об'єктів без надання письмових висновків з метою надання слідчому інформації орієнтовного характеру про обставини вчинення кримінального правопорушення; роз'ясненні доречності (необхідності) використання певних технічних засобів і методів збирання слідчої інформації, а також фіксації за допомогою технічних засобів ходу та результату слідчої (розшукової) дії як під час підготовки, так і під час безпосереднього проведення відповідної процесуальної дії; наданні допомоги під час складання протоколу слідчої (розшукової) дії, зокрема в частині зазначення методів і засобів виявлення, фіксації, вилучення та пакування слідів кримі-

нального правопорушення; наданні допомоги під час оформлення додатків до протоколу слідчої (розшукової) дії; тощо.

Висновки. Отже, під взаємодією слідчого та інспекторів-криміналістів під час досудового розслідування кримінальних правопорушень пропонуємо розуміти спільну узгоджену діяльність указаних суб'єктів із застосування технічних або інших засобів під час виявлення, фіксації, вилучення, пакування та попереднього дослідження слідової інформації, а також техніко-криміналістичного забезпечення фіксації ходу та результатів слідчих (розшукових) дій з метою забезпечення ефективності кримінального провадження.

Література

1. Малярова В.О. Розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків: теорія та практика : монографія / за ред. д-ра юрид. наук, чл.-кор. НАПрН України С.М. Гусарова. Харків : Диса плюс, 2013. 422 с.
2. Пчеліна О.В. Щодо поняття та сутності взаємодії під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2015. № 1 (11). С. 167–172.
3. Пчеліна О.В. Теоретичні засади формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 568 с.
4. Кобзар О.Ф. Взаємодія як вид соціальної діяльності в боротьбі зі злочинністю. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 3. С. 25–27.
5. Криминалистика: учебник для вузов / Т.В. Аверьянова, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская; под ред. заслуженного деятеля науки РФ, проф. Р.С. Белкина. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Норма, 2006. 992 с.
6. Цимбал Г.П. Взаємодія як умова забезпечення виявлення і розслідування податкових злочинів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ірпінь, 2005. 223 с.
7. Бондар Г.Ю. Правове забезпечення взаємодії слідчих правоохоронних відомств у кримінальному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2004. 230 с.
8. Ковальов В.В. Взаємодія слідчого з працівниками експертної служби МВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2007. 228 с.
9. Тищенко С. Дефініція поняття взаємодії в кримінальному провадженні. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 3. С. 101–106.
10. Бортун М.І. Поняття «взаємодія» в кримінальному провадженні. *Юридична Україна*. 2017. № 9–10. С. 52–58.
11. Алексеев О.О., Весельський В.К., Пяковський В.В. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 278 с.
12. Біленчук П.Д., Семаков Г.С. Криміналістика. Кредитно-модульний курс: підручник / за ред. П.Д. Біленчука. 4-те вид., змін., допов. і доопр. Київ : ВД «Дакор», 2014. 520 с.
13. Взаємодія при розслідуванні економічних злочинів : монографія / кол. авт. : А.Ф. Волобуєв та ін. ; За заг. ред. д-ра юрид. наук, професора А.Ф. Волобуєва. Харків : «Курсор», 2009. 320 с.
14. Степанюк Р.Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, професора А.Ф. Волобуєва. Харків : Вид-во ХНУВС, 2012. 382 с.
15. Ольховенко С.І., Юсупов В.В. Окремі питання взаємодії експертів-криміналістів та інспекторів-криміналістів, їх адаптація в умовах реформування системи МВС України. *Криміналістичний вісник*. 2016. № 1 (25). С. 18–21.
16. Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.11.2015 № 1339, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1392/27837. *Офіційний вісник України*. 2015. № 92. Стор. 337. Стаття 3148. Код акта 79486/2015.
17. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 № 570, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 27.07.2017 за № 918/30786. *Офіційний вісник України*. 2017. № 72. Стор. 65. Стаття 2212. Код акта 87173/2017.
18. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.
19. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 31.07.2017 за № 937/30805. *Офіційний вісник України*. 2017. № 67. Стор. 135. Стаття 2019. Код акта 86911/2017.